

Förordnande om naturreservat för Hålvattsmyrorna, Umeå kommun

(2 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Hålvattsmyrorna	
Skyddsform	Naturreservat nr: 2402158 Natura 2000-id: SE0810447	
Kommun	Umeå	
Läge	6 km SV Botsmark, Topografisk karta 21K NV, ekonomiska kartor 21K 5c, 6c. Koordinater i rikets nät: 1711700, 7129200.	
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden	
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta	
Fastighet	Björnkälen 2:3	
Markägare	Staten genom Naturvårdsfonden	
Förvaltare	Länsstyrelsen	
Totalareal	170 ha	
Areal produktiv skog	91 ha	
- vatten	0 ha	
- skyddad prod. skog	91 ha	
Naturtyper	sumptallskog av ristyp (2.1.1.3)*	11 ha
	tallskog av lingonristyp (2.1.1.4)*	22 ha
* avser klassificering enligt "Vegetationstyper i Norden" (1994)	granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)*	33 ha
	sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)*	26 ha

Naturtyper forts.	tallmosse av ristyp (3.1.1.3)*	5 ha
	tallkärr av klotstarrtyp (3.2.1.1)*	5 ha
	fastmattekärr av tuvsäv-S.papillosum-compactumtyp (3.2.3.1.b)*	7 ha
	fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vitmosstyp (3.2.3.2)*	20 ha
	Fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel-vit-brunmosstyp (3.3.2.1)*	25 ha
	mjukmattekärr av starr-vitmoss-brunmosstyp (3.3.3.1)*	5 ha
	lösbottenkärr av intermediär typ (3.3.3.4)*	4 ha
	lösbottenkärr av rik mossfattig typ (3.4.3.3)*	5 ha
	lösbottenkärr av oligotrof typ (3.2.4.2)*	2 ha

Beskrivning av reservatet

Naturreservatet ligger i ett flackt, myrrikt landskap ca 6 km SV om Botsmark. Hela området sluttar tydligt åt öster och höjden ligger mellan 200 och 250 meter över havet. Från reservatet har man utblickar mot kalottberget Högen i nordost och Hålvattsliden i sydväst. Området karakteriseras av öppna eller glest tallbevuxna våtmarker; Hålvattsmyrorna i centrala och södra delen av området och Västra Storänget i norra delen. Mellan Västra Storänget och Hålvattsmyrorna rinner Hålvattsbäcken, som avvattnar Furunässjön österut genom området. Den lilla Lillbäcken berör sydöstra delen av reservatet.

Berggrunden utgörs i mitten av reservatet av ett stråk från nordost mot sydväst, bestående av de äldsta Svekokarelska graniterna, "urgraniter". De har tonalitisk till granodioritisk sammansättning. Detta stråk omges på båda sidor av den i regionen dominerande "kustgnejsen", bestående av metagråvacka och skifferar.

De lösa avlagringarna inom reservatet är intressanta och präglas av att området ligger precis nedanför, och öster om, en tydligt markerad högsta kustlinje, som löper i nord-sydlig riktning. Reservatet ligger på moränmark, i direkt anslutning till de svallsediment som avsatts nedanför den tydligt markerade HK-linjen. Furunässjön, omedelbart nordväst om reservatet, är utformad som ett proximalt tråg.

Reservatets myrar ingår som klass 1-objekt, myrar med mycket högt naturvärde, i länets våtmarksinventering (objekt 21K5C03). Myrarna består av öppna eller glest tallbevuxna soligena kärr som sluttar tydligt åt öster. I området finns också välutbildade strängflarkkärr. Båda kärrtyperna är

ovanliga i låglandet. Strängflarckärren har vackra system av flarckgölar och lösbottnflarckar som ligger tydligt terrasserade i sluttningarna. I några av flarcksystemen förekommer utfällningar av järnockra som ger vattnet en tydlig röd färg. Kärren skiljs åt av skogsriddåer och vattendrag.

Myrarnas växtlighet präglas av blååteldominerade fastmattekärr av intermediär eller rik typ. Vid sidan om blååtäl är tuvsäv en vanlig karaktärsart. I fastmattorna växer bladvass, björnbrodd, dvärglumner, brudsporre och brakved, vilket visar på goda näringsförhållanden. I mosaik med de blååteldominerade fastmattekärren förekommer intermediära och rika flarckar med bla vitstarr, dyttåg och korvskorpionmossa samt mindre flarckgölsystem.

Skogen som angränsar till myrarna är gammal och delvis naturskogsartad. Runt Västra Storänget växer äldre grandominerad barrblandskog. Blåbärsris dominerar men i kantzonen mot myren växer bla kranshakmossa, liljekonvalj och torta. Längs Hålvattsbäcken växer frodig gransumpskog som växelvis domineras av blåbärsris och högvuxna ormbunkar. Här växer bla ormbär, örnbräken, liljekonvalj och brakved. Många granar intill bäcken är grova och det finns spridda lågor och torrträd av gran i skogen. I kantzonerna mot Västra Storänget innehåller sumpgranskogen rikligt med grov glasbjörk och markvegetationen domineras helt av blååtäl och brunrör. Sannolikt har slätter eller bete tidigare förekommit i detta område.

I reservatets mellersta och södra delar överväger äldre talldominerade skogar. Ofta är det diffusa övergångszoner mellan den talldominerade barrblandskogen på fastmarken och våtmarkens sumptallskogar, tallkärr och tallmossar. Plockhuggning har förekommit i hela området, men merparten av områdets äldre skogar har berörts av avverkningar i begränsad omfattning under de senaste 30-50 åren. Inom mindre delar av skogsmarken har mer omfattande avverkningar skett. I reservatets östra del finns några mindre ytor med slutavverkad tallskog med kvarlämnade fröträd och en knappt 10-årig föryngring av tall. En av dessa föryngringsytor brändes av Holmen Skog 1995. I sydvästra delen av reservatet finns ett område med unga lövrika blandskogsbestånd med glasbjörk, tall och gran.

Följande noteringar av skogslevande rödlistade arter och sinalarter har gjorts i området (hotkategori anges inom parentes); Vedtrappmossa (NT), ullticka, tallticka, doftskinn (NT), kortskaftad ärgspik, violettgrå tagellav (NT), brunpudrad nållav (NT), skorpigelav (NT) och vulkanlav (DD).

Det finns inga kända formlämningar inom reservatet. Strax utanför reservatet, nära Hålvattsbäckens utlopp från Furunässjön, finns kvarnlämningar bestående av två dammar och en kvarnbyggnad med välbevarad inredning. Inom reservatet finns ett par helt förfallna hölador

som vittnar om att slätter tidigare har förekommit ute på myrarna. Gamla spänger korsar de blötaste kärren.

Natura 2000

Området ingår i Natura 2000, den europeiska unionens nätverk av skyddade områden. De habitat (livsmiljöer) som enligt EU:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *västlig taiga* (9010) 77 ha, *Aapamyrar* (7310) 77 ha och *rikkärr* (7230) 5 ha. Följande arter som finns upptagna i habitatdirektivet samt i Fågeldirektivets (Rådets direktiv 79/409/EEG) annex 1 har noterats inom reservatet:), grönbena (*Tringa glareola*), järpe (*Bonasa bonasia*), orre (*Tetrao tetrix tetrix*), tjäder (*Tetrao urogallus*), tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*), spillkråka (*Dryocopus martius*) och pärluggla (*Aegolius funereus*).

Ärendets beredning

Hålvattsmyrornas höga naturvärden blev kända i samband med att den rikstäckande våtmarksinventeringen genomfördes i länet under 1980-1990-talet. Området uppmärksammades som ett mycket värdefullt område vid Umeå kommuns översiktliga naturinventering 1991 och ingår som en av länets mest skyddsvärda myrar i Myrskyddsplanen för Sverige från 1994. Vid naturvärdesinventeringar genomförda av den tidigare markägaren Holmen Skog klassades 48 ha skog som nyckelbiotoper eller skogar med vissa naturvärden. Länsstyrelsen har under beredningen av ärendet besökt området vid flera tillfällen för att samla in underlag om områdets naturvärden.

Naturvårdsverket tillstyrkte under våren 2000 att länsstyrelsen kunde påbörja förhandlingar med berörd markägare med syfte att bilda naturreservat av området. Efter förhandlingar med den tidigare markägaren Holmen Skog har marken förvärvats av staten.

Området ingår sedan år 2000 i den europeiska unionens nätverk av skyddade områden, Natura 2000.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter. Flertalet instanser tillstyrker förslaget. SGU har avstyrkt förslaget med hänvisning till att området är prospekteringsintressant och ligger inom det "s.k. Nickelbältet". Inga undersökningstillstånd enligt minerallagen berör dock reservatet. Remissinstansernas synpunkter har beaktats i länsstyrelsens beslut.

Syftet med reservatet

Det primära syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara ett i huvudsak ostört myrområde med intilliggande naturskogsartade skogar och dess naturliga flora och fauna. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört inom reservatet. Inom ramen för det primära syftet kan reservatet användas för undervisning, forskning och rörligt friluftsliv.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta ska vara naturreservat.

Motiv för beslutet

Hålvattsmyrorna ingår i Myrskyddsplanen för Sverige som ett av länets allra mest skyddsvärda myrområden. Området har mycket höga naturvärden knutna till de ovanligt väl utbildade kärrtyperna, förekomsten av rikkärr och den värdefulla skogs-myrmosaiken med liten grad av mänsklig påverkan. Länsstyrelsen bedömer att bevarande av områdets höga naturvärden inte går att förena med skogsbruk eller olika typer av exploatering av våtmarken och dess näromgivning. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Reservatsföreskrifter

Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet (7 kap 5 § miljöbalken)

Utöver vad som eljest gäller enligt andra lagar är det förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning,
3. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar marktopografi, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dikesrensa, dämna, utfylla, tippa, dumpa eller anordna upplag,
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsvårdsåtgärd,
5. sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsmedel på land eller i vatten,
6. framföra motordrivet fordon, undantag medges för uttransport av fälld älg samt för snöskoter vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,

7. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med reservatet och som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen.

Föreskrifter om förpliktelse för fastighetsägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning av informationstavla,
3. skötselåtgärder enligt skötselplan,
4. undersökningar av mark, vegetation och djurliv.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i övrigt, inom reservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon, undantag medges för uttransport av fälld älg samt för snöskoter vintertid på snötäckt, väl tjälad mark,
2. störa djurlivet, t ex genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m,
3. göra åverkan på mark- eller växtlighet, torrträd och vindfällan inräknade,
4. plocka eller insamla växter eller växtdelar, lavar, mossor och svampar med undantag för bär och matsvamp,
5. fånga eller insamla insekter och andra djur,
6. uppsätta tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift och därmed jämförbar anordning.

Föreskrifter rörande förvaltningen av reservatet (3 § förordningen om
områdesskydd enligt miljöbalken 1998:1252)

1. Länsstyrelsen i AC-län ska vara naturvårdsförvaltare,
2. förvaltaren ansvarar för att reservatet märks ut enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar,
3. länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltning som framgår av bifogad skötselplan, bilaga 2.

Lorentz Andersson

Henrik Sporrang

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Hur man överklagar

Sändlista

Holmen Skog, David Rönnblom, Box 66, 915 21 ROBERTSFORS,
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
SGU, Box 670, 751 28 UPPSALA
Lantmäteriet, Umeå kommun, Box 3044, 903 02 UMEÅ
Umeå kommun, Miljönämnden, 901 84 UMEÅ
Räddningstjänsten i Umeå, 901 84 UMEÅ
Skogsvårdsstyrelsen, Box 284, 901 06 UMEÅ
Rans sameby, Olle Larsson, Bergnäs 127, 922 91 VINDELN
Naturskyddsföreningen i Västerbotten, Domarvägen 6A, 921 41
LYCKSELE
Vägverket Region Nord, Box 809, 971 25 LULEÅ
Örjan Clausén, Lantmäteriet, Storgatan 28, 921 31 Lycksele
Naturvårdsregistret

Bilaga 1.

